

**ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA, W TYM
ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE
TERENU PÓŁNOCNEGO MAZOWSZA
WYWOŁANE ZAGĘSZCZENIEM
INSTALACJI DO WIELKOTOWAROWEGO CHOWU
DROBIU**

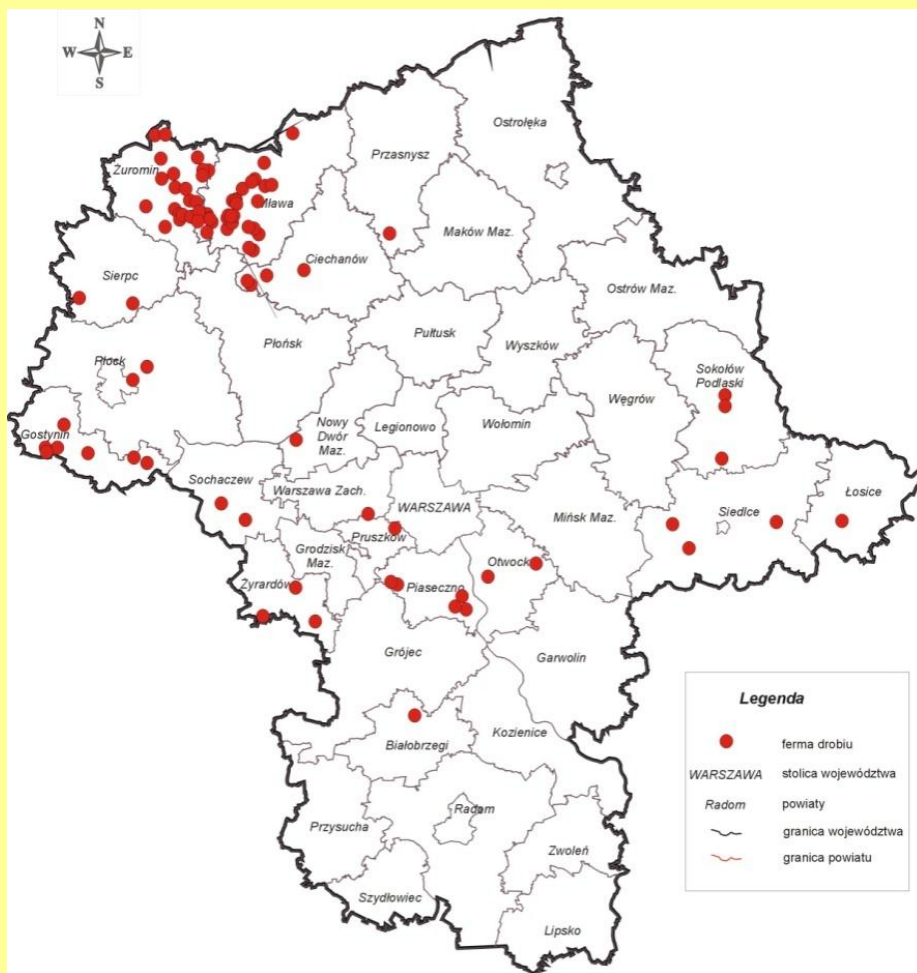
**MWIOŚ - Adam Ludwikowski
MWLW - Paweł Jakubczak**

WARSZAWA, LUTY 2012 r.

CELE PREZENTACJI

- **Celem prezentacji jest przedstawienie skali problemów, związanych z wielkotowarową hodowlą drobiu w aspekcie:**
 - ❑ **zwiększającej się presji na środowisko, spowodowanej koncentracją ferm drobiu, szczególnie w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego;**
 - ❑ **potencjalnych zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska w aspekcie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie nr 1774/2002;**
 - ❑ **możliwych zagrożeń epizootiami w kontekście chorób zakaźnych podlegających zwalczaniu, jak np. ptasia grypa.**

LOKALIZACJA INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU KURZEGO W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Liczba ferm w powiatach (88):

mławski – 28
 żuromiński – 22
 gostyniński – 7
 piaseczyński – 5
 ciechanowski – 4
 żyrardowski – 3
 sokołowski – 3
 siedlecki – 3
 sierpecki – 2
 sochaczewski – 2
 płocki – 2
 otwocki – 2
 białobrzegi – 1
 warszawski zach. – 1
 łosicki – 1
 przasnyski – 1
 nowodworski – 1

POGŁOWIE DROBIU KURZEGO

Pogłowie drobiu kurzego w Polsce (wszystkie instalacje) i w województwach o największym udziale w latach 2009-2011 r. wynosiło:

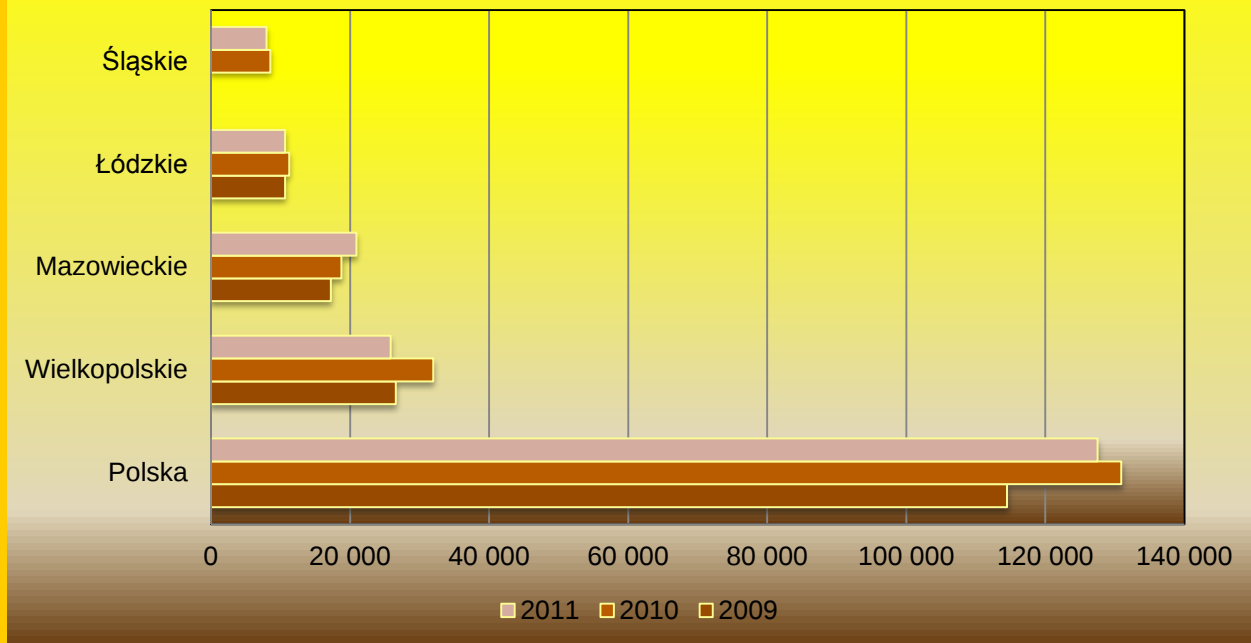
Województwo	Lata			Zmiana w [%]		
	2009	2010	2011	2010/ 2009	2011/ 2010	2011/ 2009
Polska	114 539 732	130 958 664	127 541 609	114,33	97,39	111,35
Wielkopolskie	26 580 980	31 995 031	25 843 351	120,37	80,77	97,22
Mazowieckie	17 242 825	18 788 205	20 914 241	108,96	111,32	121,29
Łódzkie	10 673 093	11 263 841	10 682 126	105,53	94,84	100,08
Śląskie	7 501 108	8 556 424	8 017 767	114,07	93,70	106,89

W woj. mazowieckim (stan w dniu 31.12.2011 r.) chów drobiu prowadzono:

- ❑ w 88 instalacjach IPPC (powyżej 40 000 szt.) do chowu drobiu o obsadzie 14,315 mln sztuk co stanowi 11,2% pogłowia w Polsce;
- ❑ 6,600 mln sztuk w instalacjach o obsadzie poniżej 40 000 sztuk tj. 5,2% pogłowia w Polsce.

POGŁOWIE DROBIU KURZEGO

**Pogłowie drobiu kurzego [tys. szt.] w Polsce
i w województwach o największym udziale
w latach 2009-2011**

W województwie mazowieckim chów drobiu prowadzono:

- ☐ w 88 instalacjach IPPC o obsadzie 14,315 mln sztuk;
- ☐ w pozostałych instalacjach o obsadzie 6,600 mln sztuk ,
co stanowi łącznie 16,4 % pogłowia w Polsce.

DYNAMICZNY WZROST LICZBY INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU

Liczba instalacji IPPC do chowu drobiu na terenie woj. mazowieckiego:

- ☐ w 2009 r. – 66;
- ☐ w 2010 r. – 78;
- ☐ w 2011 r. – 88.

W stosunku do 2009 r. wzrost odpowiednio: o 18,2%, o 33,3%.

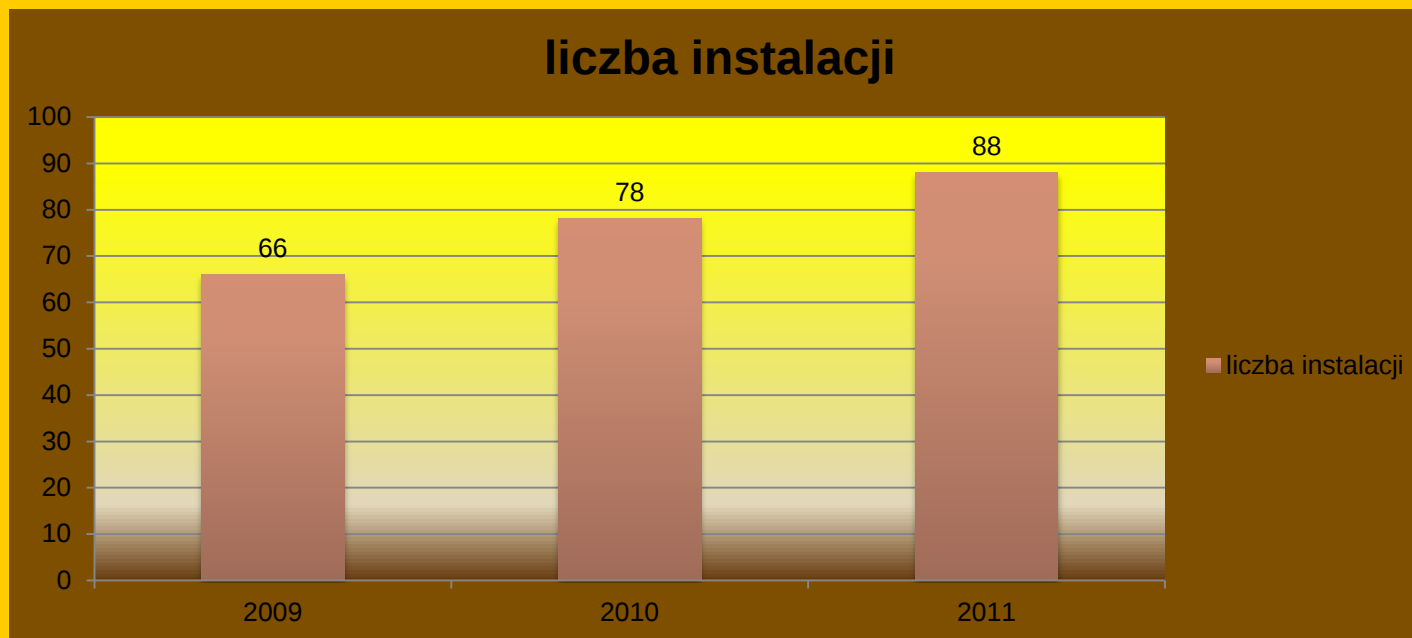
Lokalizacja instalacji w powiatach w 2011 r.:

- ☐ pow. mławski – 28 [27/1];
- ☐ pow. żuromiński – 22 [19/3];
- ☐ pow. gostyniński – 7 [6/1];
- ☐ pow. piaseczyński – 5[3/2];
- ☐ pow. ciechanowski – 4 [4/0].

Spośród 66 instalacji IPPC w wymienionych powiatach 59 podlega Marszałkowi Woj. Mazowieckiego a 7 pod starostów.

Pozostałe 22 instalacje IPPC do chowu drobiu znajdują się w 12 powiatach. Brak instalacji IPPC do chowu drobiu w 21 powiatach ziemskich województwa.

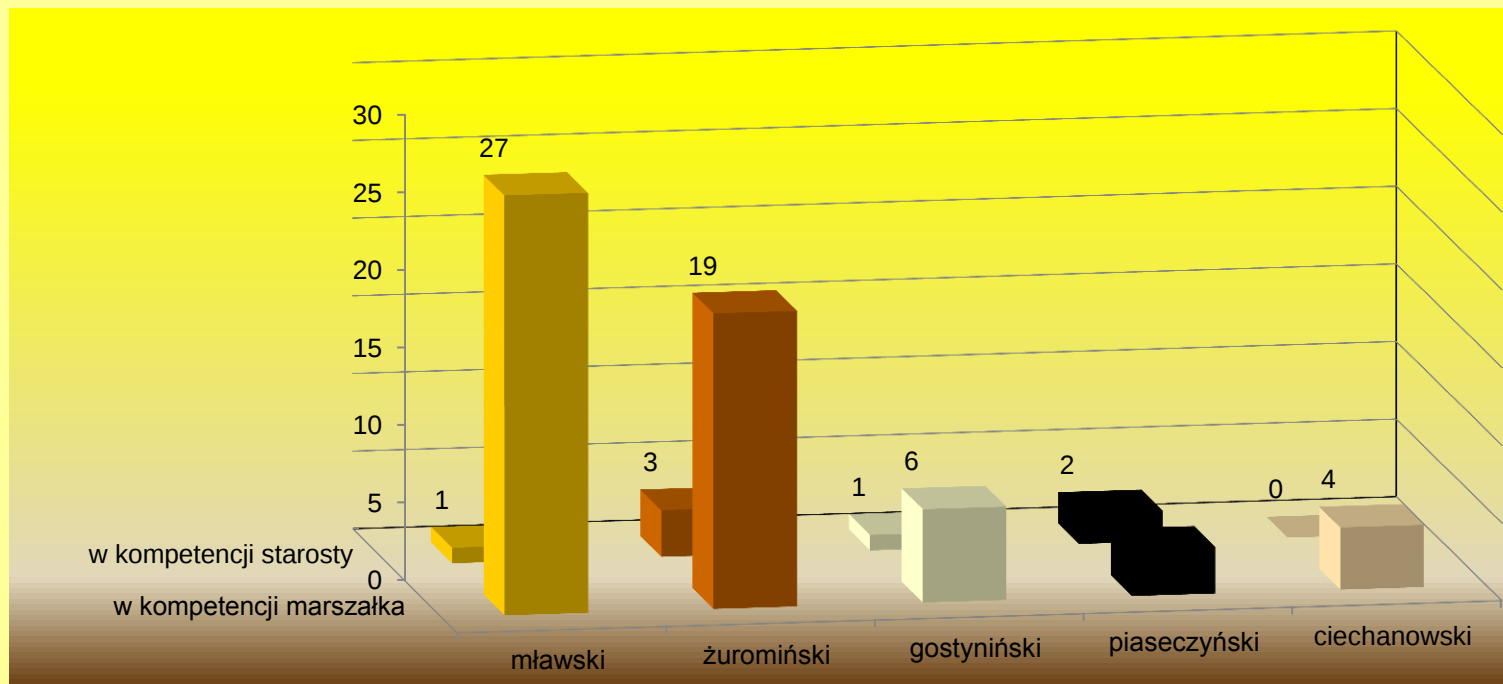
DYNAMIKA WZROSTU LICZBY INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU

Liczba instalacji IPPC do chowu drobiu na terenie województwa mazowieckiego w stosunku do 2009 r.:

- ☐ w 2010 r. wzrost o 18,2%,
- ☐ w 2011 r. wzrost o 33,3%.

LOKALIZACJA INSTALACJI IPPC W POWIATACH WOJ.MAZOWIECKIEGO

Lokalizacja instalacji w powiatach w 2011 r.:

Spośród 66 instalacji IPPC w wymienionych powiatach 59 podlega Marszałkowi Woj. Mazowieckiego a 7 pod starostów.

Pozostałe 22 instalacje IPPC do chowu drobiu znajdują się w 12 powiatach. Brak instalacji IPPC do chowu drobiu w 21 powiatach ziemskich województwa.

ROZMIESZCZENIE INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU KURZEGO

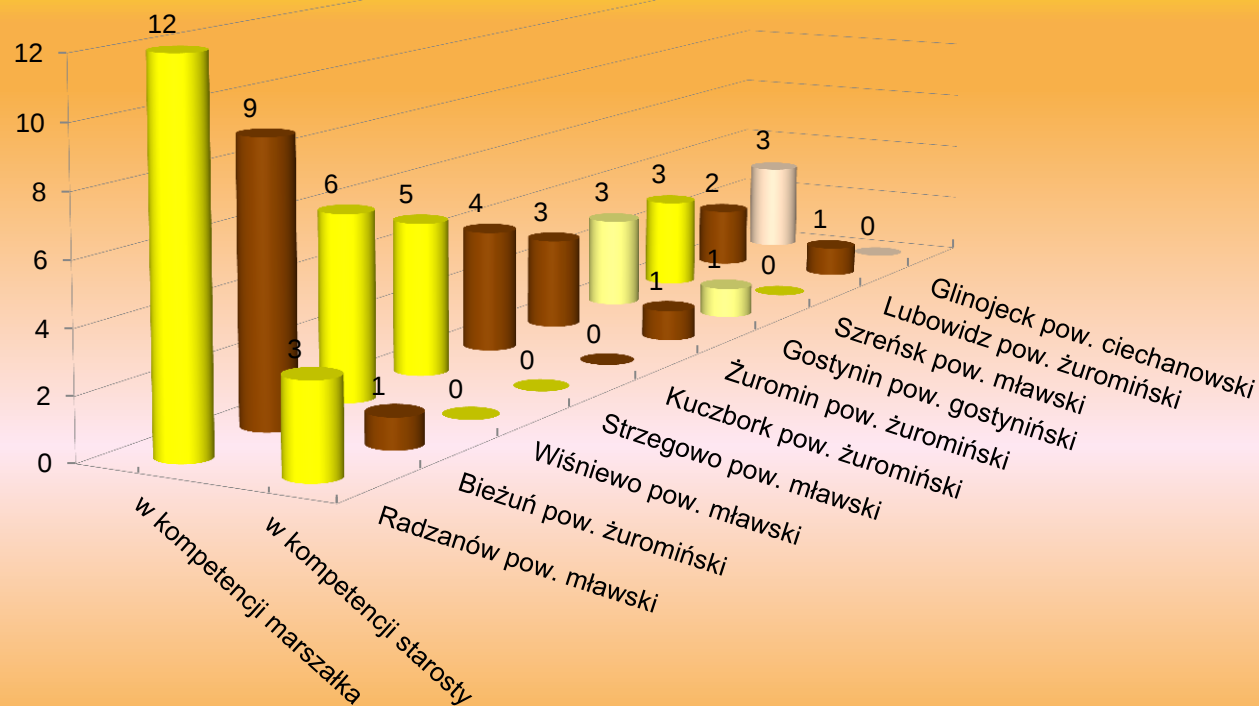
Gminy o największej liczbie instalacji IPPC do chowu drobiu – 2011 r.:

- ❑ gmina Radzanów pow. mławski: 12 [12/0] – 13,6%;
- ❑ gmina Biezuń pow. żuromiński: 10 [9/1] – 11,4%;
- ❑ gmina Wiśniewo pow. mławski: 6 [6/0] – 6,8%;
- ❑ gmina Strzegowo pow. mławski: 5 [5/0] – 5,7%;
- ❑ gmina Kuczbork pow. żuromiński: 4 [4/0] – 4,5%;
- ❑ gmina Żuromin pow. żuromiński: 4 [3/1] – 4,5%;
- ❑ gmina Gostynin pow. gostyniński: 4 [3/1] – 4,5%;
- ❑ gmina Sześć pow. mławski: 3 [3/0] – 3,4%;
- ❑ gmina Lubowidz pow. żuromiński: 3 [2/1] – 3,4%;
- ❑ gmina Gliniojeck pow. ciechanowski: 3 [3/0] – 3,4%.

W 10 gminach północno-zachodniej części woj. mazowieckiego zlokalizowanych jest 61,2% instalacji IPPC o obsadzie 9 744 206 szt. drobiu kurzego co stanowi 68,1% ich obsady oraz 46,6% ogółu drobiu kurzego w województwie.

ROZMIESZCZENIE INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU KURZEGO

Gminy o największej liczbie instalacji IPPC do chowu drobiu – 2011 r.:

W 10 gminach północno-zachodniej części woj. mazowieckiego zlokalizowanych jest 61,2% instalacji IPPC o obsadzie 9 744 206 szt. drobiu kurzego co stanowi 68,1% ich obsady oraz 46,6% ogółu drobiu kurzego w województwie.

DUŻE LOKALNIE ZAGĘSZCZENIE POGŁOWIA DROBIU

Pogłowie drobiu kurzego w Polsce w 2011 r. – 1 155 sztuk/100 ha gruntów ornych.

- ❑ śląskie – 2 638 szt./100 ha;**
- ❑ wielkopolskie – 1 725 szt./100 ha;**
- ❑ mazowieckie – 1 676 szt./100 ha;**
- ❑ łódzkie – 1 378 szt./100 ha.**

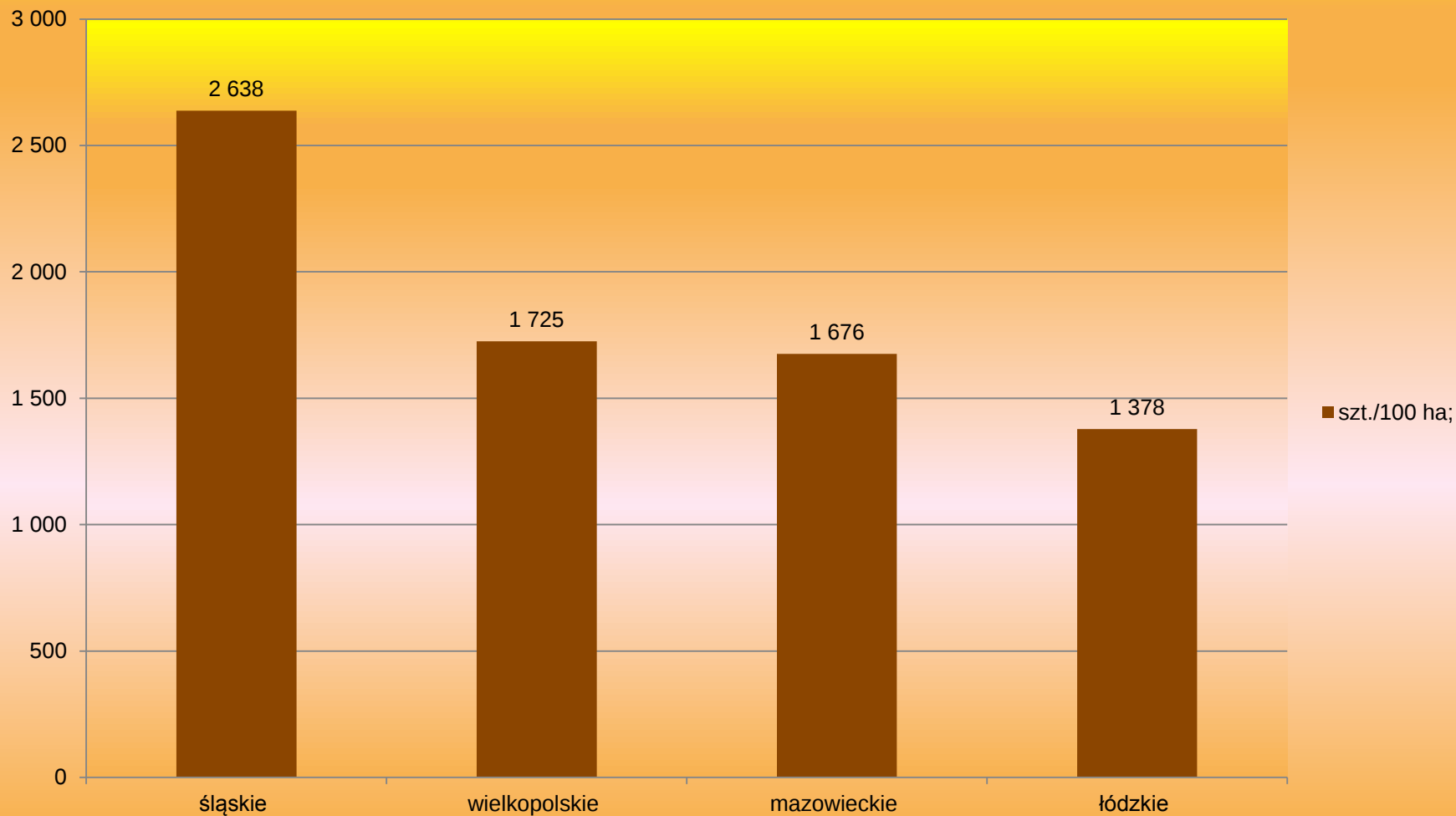
Pogłowie drobiu kurzego w instalacjach IPPC w gminach woj. mazowieckiego.

- ❑ gmina Radzanów: 38 544 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Wiśniewo: 30 346 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Gliniojeck: 24 729 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Szreńsk: 17 062 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Biezuń: 16 091 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Strzegowo: 11 327 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Kuczbork: 10 772 szt./100 ha;**
- ❑ gmina Żuromin: 10 374 szt./100 ha.**

Duża liczba podmiotów prowadzących instalacje IPPC do chowu drobiu, nie posiada własnych gruntów ornych, pozbawiona jest płyt obornikowych, całość wytwarzanego obornika przekazuje do rolniczego wykorzystania osobom fizycznym. Przepisy ustawy o nawozach i nawożeniu nie nakładają, tak jak w przypadku chowu trzody chlewnej, obowiązku posiadania przez podmioty prowadzące instalacje IPPC własnego areału użytków rolnych.

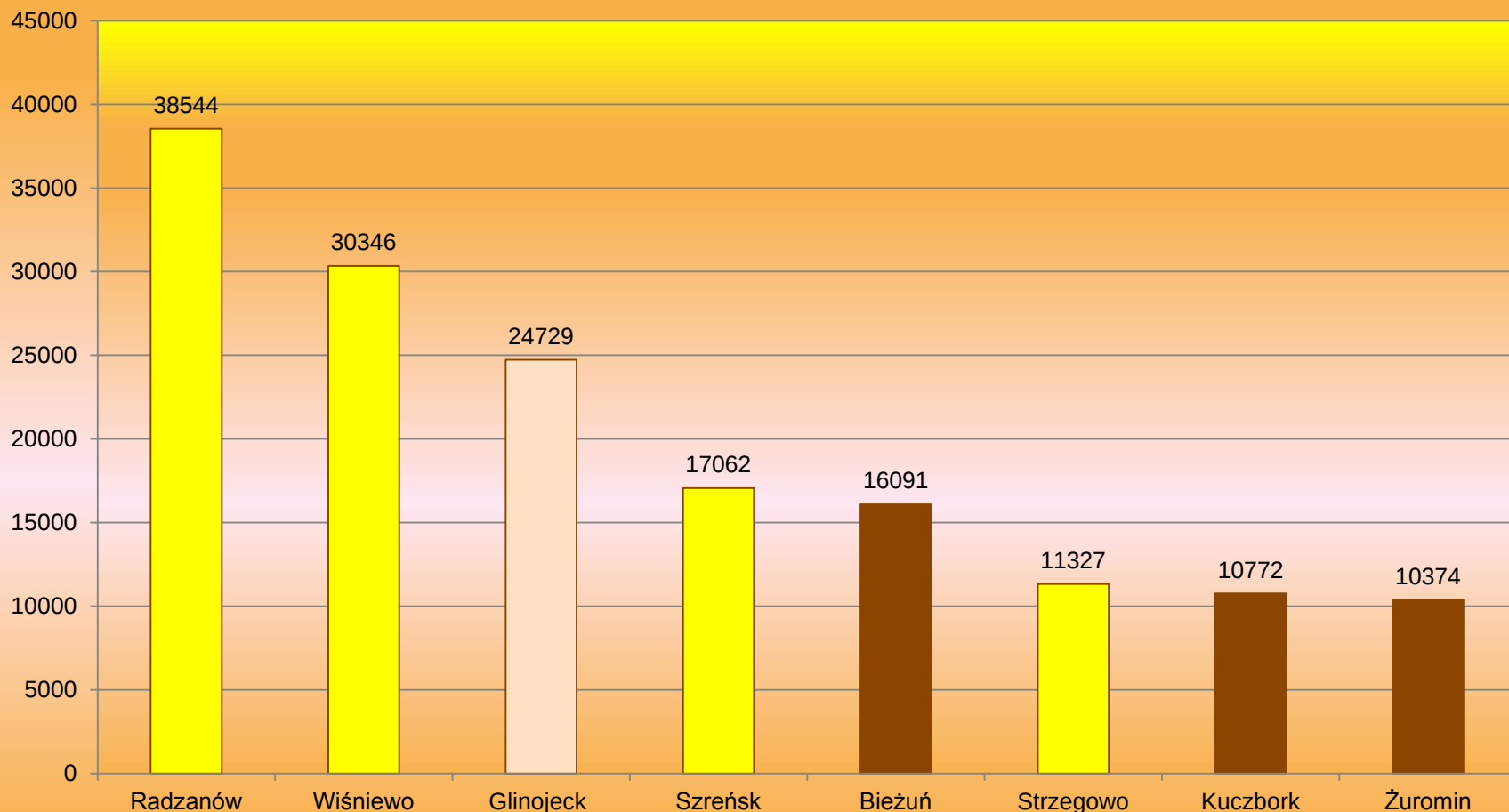
DUŻE LOKALNIE ZAGĘSZCZENIE HODOWLI

Pogłowie drobiu kurzego [szt./100 ha gruntów ornych]

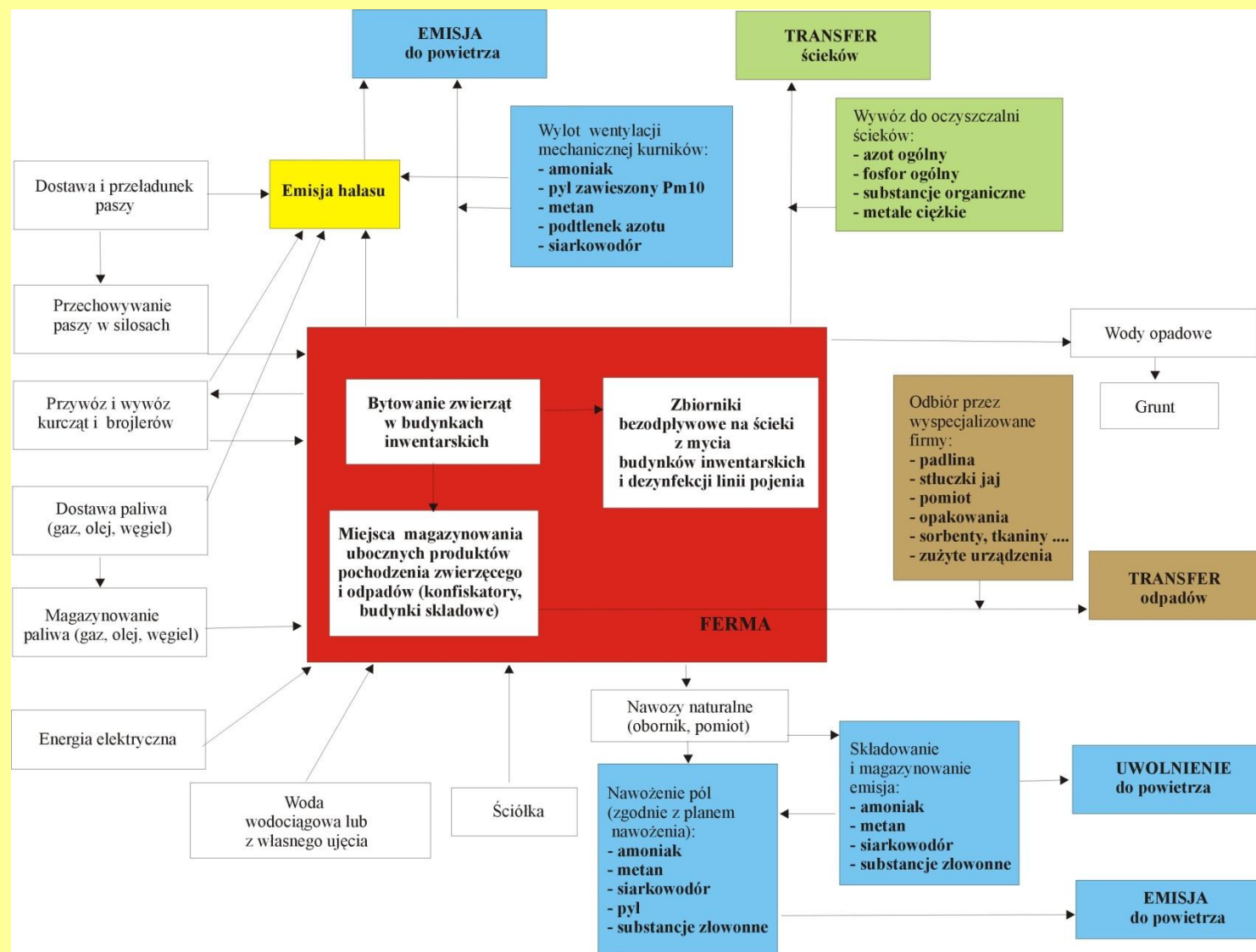

ROZMIESZCZENIE INSTALACJI IPPC DO CHOWU DROBIU

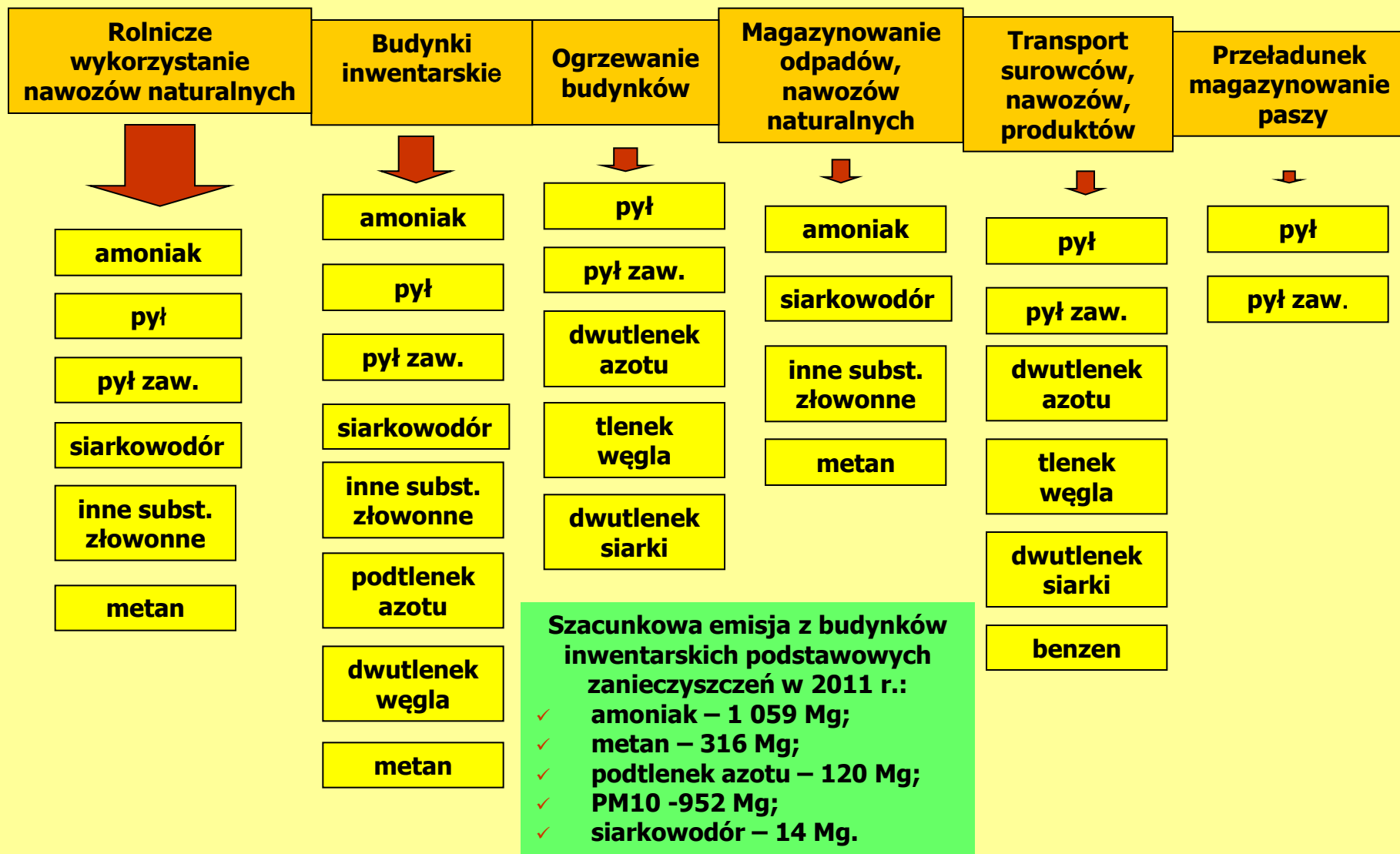
**Pogłowie drobiu kurzego w instalacjach IPPC w gminach
woj. mazowieckiego [szt./100 ha]**

ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO INSTALACJI DO CHOWU DROBIU

ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DROBIU NA POWIETRZE

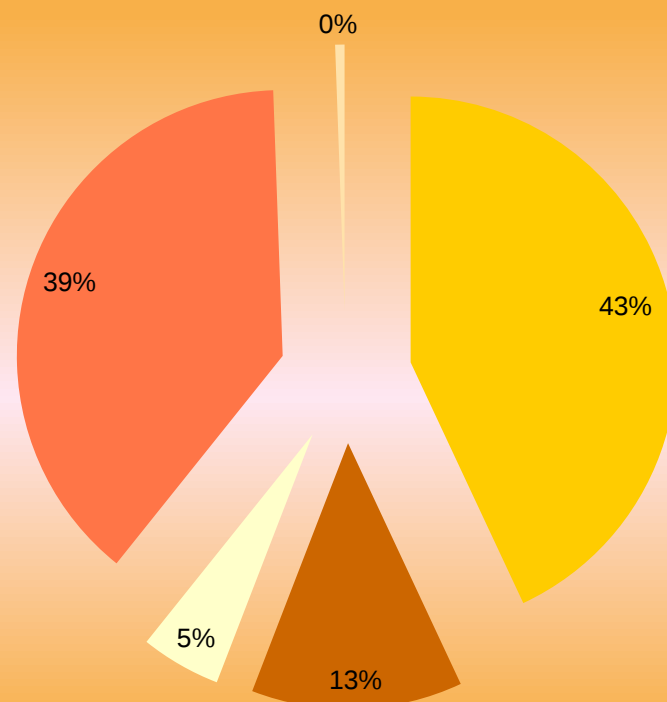

ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DROBIU NA POWIETRZE

Szacunkowa emisja z budynków inwentarskich podstawowych zanieczyszczeń w 2011 r.:

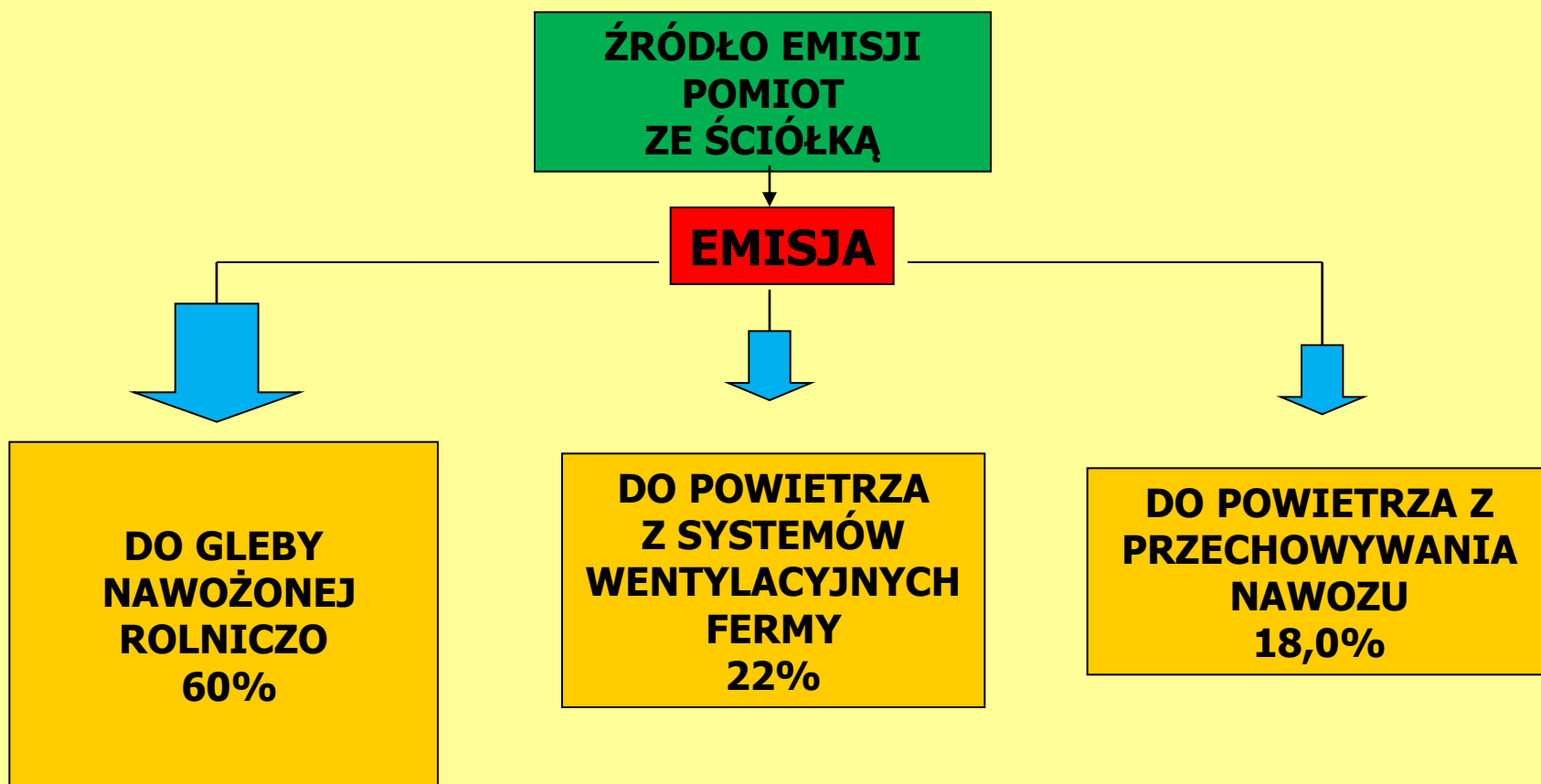
- ✓ amoniak – 1 059 Mg;
- ✓ metan – 316 Mg;
- ✓ podtlenek azotu – 120 Mg;
- ✓ PM10 -952 Mg;
- ✓ siarkowodór – 14 Mg.

amoniak metan podtlenek azotu PM10 siarkowodór

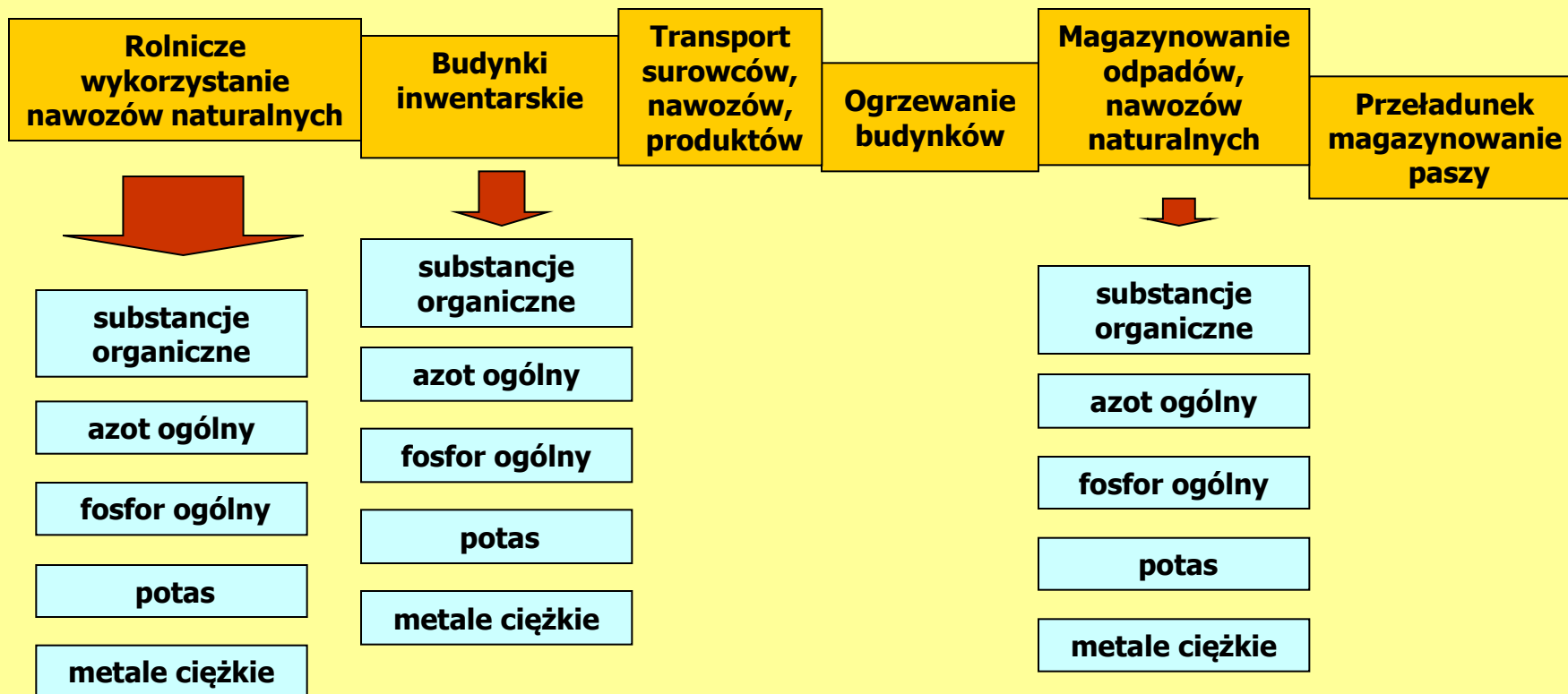

ODDZIAŁYWANIE ŚCIÓŁKOWEJ FERMY CHOWU KUR NIOSEK NA ŚRODOWISKO

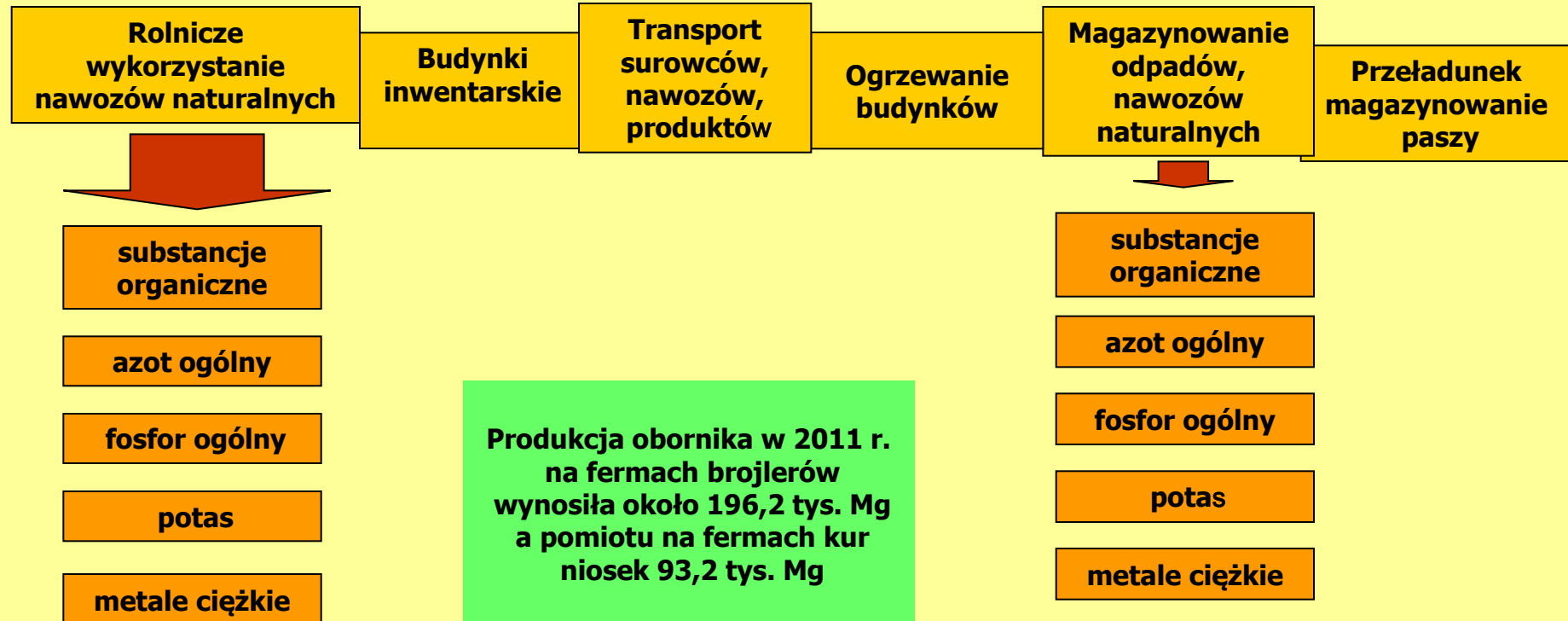
SZACUNKOWA SKALA I STRUKTURA PRESJI NA ŚRODOWISKO

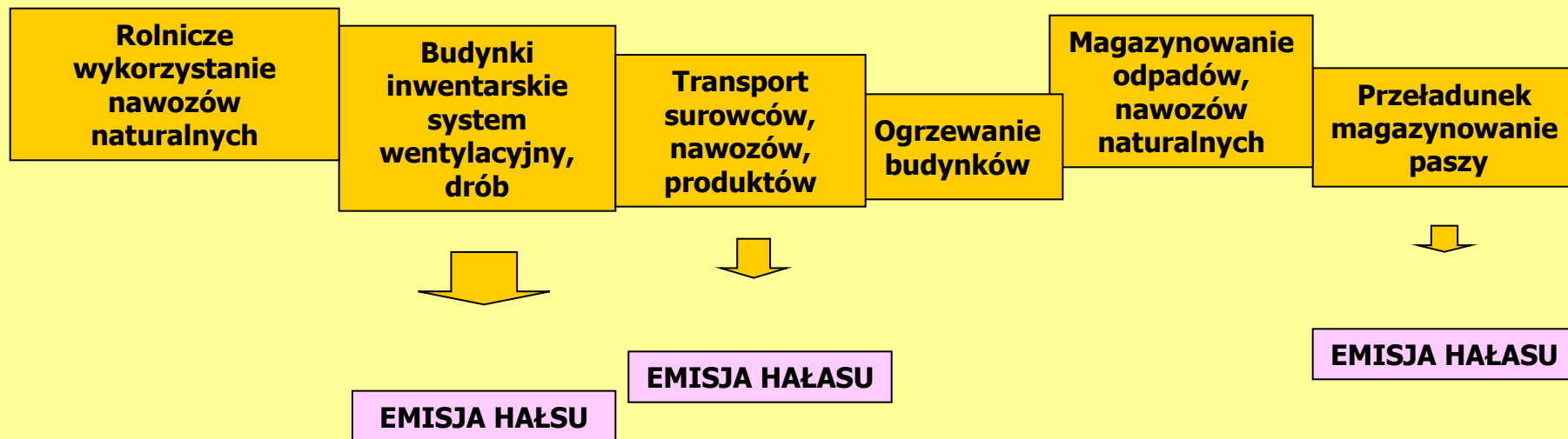
ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DROBIU NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

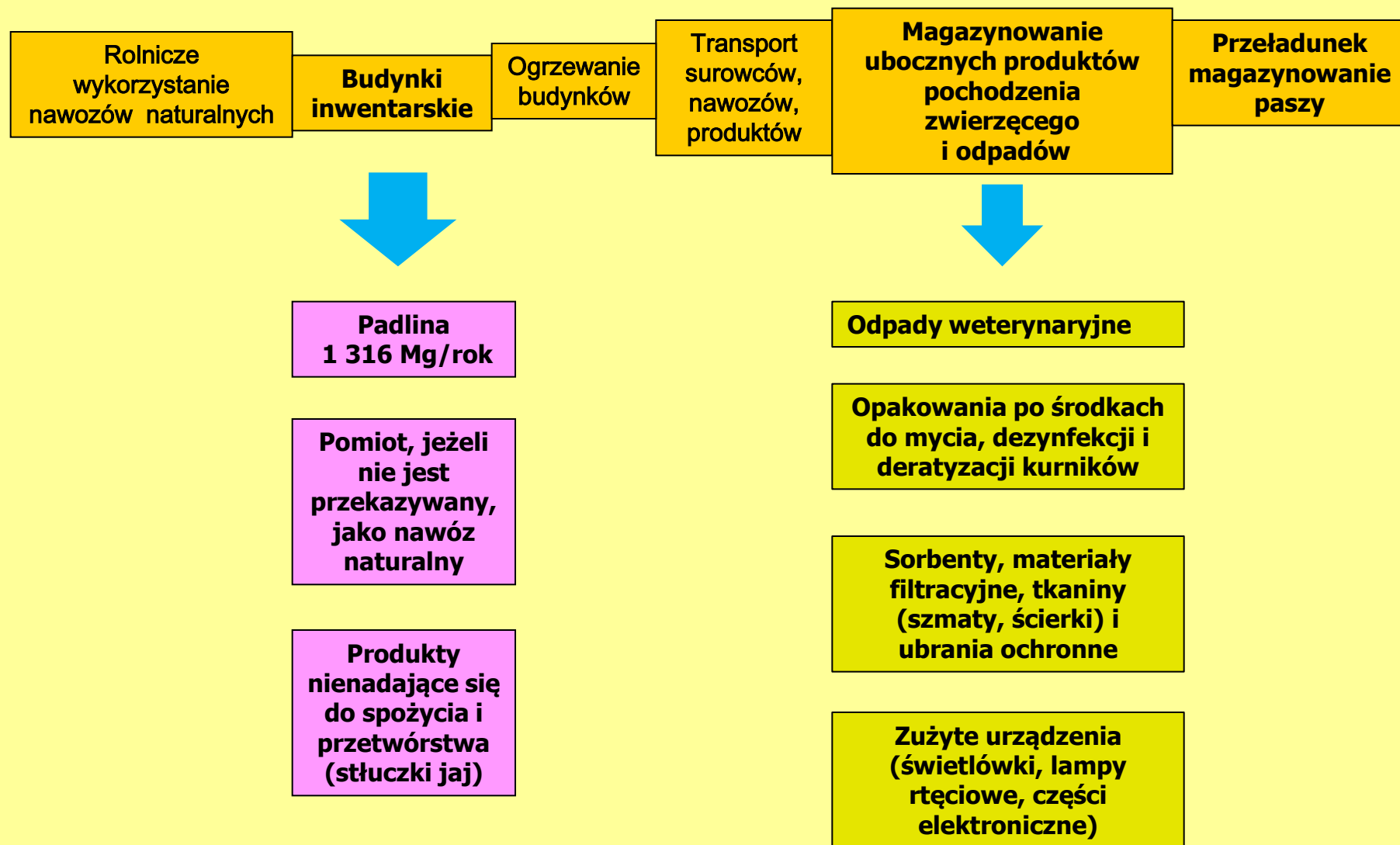
ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DROBIU NA GLEBĘ I ZIEMIĘ

ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DOBIU NA KLIMAT AKUSTYCZNY

ODDZIAŁYWANIE INSTALACJI DO CHOWU DROBIU UBOCZNE PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ODPADY

ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE

- 350 ferm drobiu zlokalizowanych jest na terenie dwóch sąsiadujących ze sobą powiatów mławskiego i żuromińskiego, przez które przebiegają trasy komunikacyjne: nr 7 oraz drogi wojewódzkie 541 i 561 prowadzące od trasy nr 10 w kierunku Olsztyna.

Trasa nr 7

Trasa nr 10

ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE

- **Nadmierna koncentracja hodowli drobiu na stosunkowo małym obszarze, przy trasach prowadzących z innych powiatów, w których również koncentracja drobiu jest wysoka, do powiatów, w których znajdują się ubojnie drobiu, stanowi jeden z najistotniejszych czynników zagrażających bezpieczeństwu epizootycznemu w tej części województwa mazowieckiego.**

ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE

- **Warunki lokalizacji ferm sprzyjające rozprzestrzenianiu się chorób drogą aerogenną:**
 - **Fermy na sąsiadujących działkach;**
 - **Duża koncentracja kurników na jednej fermie;**
 - **Kurniki zlokalizowane zbyt blisko siebie;**
 - **Drzewa i krzewy oraz inne wysokie rośliny w bezpośrednim sąsiedztwie kurników co sprzyja obecności ptaków dzikich i gryzoni przenoszących między innymi pałeczki Salmonella;**

ZAGROŻENIA EPIZOOTYCZNE

- **Warunki wpływające na szerzenie się chorób drogą kontaktową:**
 - **Brak ogrodzenia ferm (pozwala na dostęp zwierząt z poza fermy);**
 - **Brak budynków socjalnych przy wjeździe na fermę, pozwalających pracownikom na założenie odzieży używanej wyłącznie na fermie;**
 - **Brak służ dezynfekcyjnych dla samochodów w bramach wjazdowych na fermę.**

PODSUMOWANIE

- ❑ **Lokalizowanie kolejnych ferm jest przyczyną interwencji na etapie uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. W procedurze lokalizacyjnej IOŚ nie bierze udziału i wnioski protestujących przekazuje właściwym organom.**
- ❑ **Emisje „odorowe” z budynków inwentarskich, związane z magazynowaniem, transportem i wykorzystywaniem nawozów naturalnych były w ciągu roku przedmiotem kilkunastu wniosków o interwencje, w szczególności funkcjonujących w zwartej lub zagrodowej zabudowie.**
- ❑ **W niektórych gminach wysoka obsada może powodować, że nawozy naturalne są stosowane niezgodnie z wymogami prawa oraz zasadami dobrej praktyki rolniczej.**
- ❑ **Obornik lub pomiot nie powinny być stosowane w okresach i warunkach, gdy zawarte w nich składniki (N, P) narażone są na wymywanie do wód gruntowych lub spływ do wód powierzchniowych.**

PODSUMOWANIE

- ❑ Zagospodarowanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego odbywa się pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej. Moc przerobowa (170 Mg/d padliny) funkcjonujących na terenie mazowieckiego zakładów utylizacyjnych, jest wystarczająca w okresie normalnego funkcjonowania ferm.**
- ❑ Mogą wystąpić okresowe kłopoty z przerobem zwierząt padłych w wyniku epizoocji (masowe padnięcia lub konieczność ubicia całej obsady zwierząt).**
- ❑ Dynamiczny rozwój sektora hodowli drobiu w kilku powiatach na północy województwa mazowieckiego w kierunkach: mięsny i nieśny, korzystnie wpływa na inwestycje drobiarskie, związane z produkcją pasz i przerobem produktów (mięso i jaja).**
- ❑ Zdecydowana większość ferm posiada pozwolenia i zgłoszenia. Tylko jedna, spośród 88 instalacji IPPC, do 31 grudnia 2011 r. nie uzyskała pozwolenia zintegrowanego.**

REKOMENDACJE

Ze względu na:

- ✓ bardzo duże zagęszczenie ferm drobiu,
- ✓ znaczną dynamikę rozwoju hodowli drobiu,
- ✓ liczne czynniki stwarzające potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska

należy zwrócić szczególną uwagę na:

- ✓ planowanie przestrzenne,
- ✓ udzielanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla nowych ferm,
- ✓ stosowanie procedury ocen oddziaływania na środowisko przy wydawaniu decyzji środowiskowych.